

Monografías
sanitarias
Serie E. nº 49

Programa de
prevención
de accidentes de tráfico

Conducción de
vehículos y uso de
medicamentos

Monografies
sanitaries
Sèrie E. nº 49

Programa de
prevenció
d'accidents de transit

Conducció de
vehicles i ús de
medicaments



Autores: Centro Autónomo Valenciano de Información de Medicamentos
Dirección General de Farmacia y Productos Sanitarios

Unidad de Educación para la Salud
Dirección General de Salud Pública

Edita: Generalitat Valenciana. Conselleria de Sanitat

© de la presente edición: Generalitat Valenciana, 2004

Monografies
sanitàries
Serie E. n° 49

Programa de
prevenció
d'accidents de trànsit

Conducció de
vehicles i us de
medicaments



Conducció de vehicles i ús de medicaments

Programa de prevenció d'accidents de trànsit

■ Introducció	35
■ Els efectes dels medicaments en la capacitat per a conduir vehicles	37
■ Grups de medicaments que poden afectar la capacitat de conduir vehicles	40
■ Interaccions dels medicaments amb l'alcohol	46
■ L'alcohol com a excipient dels medicaments	48
■ Els professionals de la salut davant dels conductors que han de prendre medicaments	50
■ Informació general per als pacients conductors en tractament amb medicaments	52
■ Fonts d'informació sobre els efectes dels medicaments en la capacitat de conducció	54
■ Bibliografia	58

Introducció

Els accidents de trànsit constitueixen un important problema de salut pública tant pel que fa als anys de vida perduts per les persones que moren com a les discapacitats temporals i permanents que es produïxen en les persones afectades.

El factor humà és el principal contribuent en els accidents de trànsit, per la qual cosa hi ha una especial justificació per a l'adopció de mesures preventives dirigides a disminuir la seua influència en este tipus d'accidents. Les possibilitats d'intervenció a este nivell són múltiples, si bé esta monografia se centra en el possible efecte dels medicaments en la capacitat per a conduir vehicles.

En general, els medicaments poden millorar la capacitat per a conduir, com a conseqüència de la millora de la situació clínica del pacient. No obstant això, no cal oblidar que els medicaments com a conseqüència dels efectes terapèutics, pels seus efectes secundaris o a causa de la interacció amb altres productes, poden produir somnolència, nerviosisme, hipotensió, alteracions de la vista, alteracions cognitives, etc., alterant d'esta manera la capacitat per a conduir vehicles

Si bé fins a la data ha sigut difícil demostrar una relació directa entre certs efectes "no desitjats" dels medicaments i el risc que es produïska un accident de trànsit, és important tindre en consideració esta possibilitat quan es prescriu, quan es dispensa, quan s'informa sobre un tractament i quan s'utilitza un medicament per part del pacient. És a dir, que els professionals de la salut i el pacient han de tindre una responsabilitat compartida a l'hora de valorar els possibles efectes dels medicaments en la capacitat per a conduir.

L'objecte d'esta monografia és tractar els aspectes relacionats amb la utilització dels medicaments des de la perspectiva dels professionals de la salut i del pacient a fi de fomentar la participació de tots en la prevenció dels accidents de trànsit i afavorir la interrelació entre ells.

Els efectes dels medicaments en la capacitat per a conduir vehicles

És possible que medicaments que milloren, per exemple, una contracció muscular localitzada, produïsqen com a conseqüència del seu mecanisme d'acció, una relaxació muscular també a altres nivells que impedisca una adequada coordinació motora i, per tant, faça que siga perillosa la conducció de vehicles.

Es podrien descriure situacions semblants a esta en les quals, però, el problema originat pel medicament fóra conseqüència d'un efecte secundari i no del propi efecte terapèutic, com ocorre amb la utilització d'antihistamínics per a tractar una simptomatologia d'origen al·lèrgic o relacionada amb processos com el refredat comú. En este cas, a més de l'acció terapèutica buscada (disminució de la congestió i la secreció nasal) es poden produir efectes secundaris (somnolència) que afecten la capacitat per a conduir vehicles.

L'efecte no desitjat d'un medicament sobre la capacitat de conduir pot ser també conseqüència de la interacció entre distints medicaments o entre els medicaments i l'alcohol.

És important conèixer que este tipus d'efectes pot produir-se i que hi ha diverses causes que expliquen la seua manifestació, per la

qual cosa quan s'utilitzen medicaments en pacients que conduïxen de forma habitual cal considerar totes les possibilitats anteriors a fi d'evitar en la mesura de les possibilitats els efectes dels medicaments sobre la capacitat per a conduir vehicles.

Els medicaments poden interferir en la capacitat per a conduir vehicles a causa de:

1. El seu efecte terapèutic

Ex. Son residual produïda per hipnòtics

2. Efectes secundaris

2.1. Relacionats amb l'efecte terapèutic

Ex. Efectes depressors de les benzodiazepines sobre el sistema nerviós central (SNC)

2.2. No relacionats amb l'efecte terapèutic

Ex. Efecte sedant dels antihistamínics H₁

3. Interaccions

Els medicaments poden interaccionar entre si o amb l'alcohol. Com a conseqüència, poden augmentar els nivells del medicament i, per tant, els efectes relacionats amb la dosi o bé augmentar els nivells d'alcohol, amb la qual cosa augmentarien els efectes relacionats amb l'alcohol.

Existix, en general, "cultura" errònia respecte als medicaments basada fonamentalment en els seus resultats terapèutics, és a dir, únicament sobre els efectes dels medicaments en la situació clínica a tractar. Per això és molt important que tant els professionals de la salut com els mateixos pacients reconsideren contínuament la possibilitat que la utilització de medicaments pugui interferir en el desenvolupament d'activitats quotidianes i que

això, en el cas de la conducció de vehicles, pot tindre conseqüències greus no sols per al pacient en qüestió, sinó també per a aquelles persones que podrien veure's implicades en els accidents de trànsit.

Encara que la possibilitat que els medicaments interferisquen en la capacitat de conduir s'ha tractat en distintes publicacions, no es disposa d'informació concloent respecte a això. Açò és degut en part a la complexa interrelació medicament/malaltia que ja hem comentat (els medicaments, en millorar la situació clínica del pacient, milloren la seua capacitat per a conduir encara que poden produir efectes no desitjats que poden disminuir-la). A més, els efectes secundaris dels distintos medicaments tenen una freqüència molt diferent i, d'altra banda, hi ha una gran variabilitat interindividual en la seua manifestació, la qual cosa dificulta la seua valoració en molts casos. Finalment, en els estudis en què s'ha relacionat el consum de medicaments amb la possibilitat que es produïska un accident de trànsit, molts resultats positius es relacionen amb un ús "no terapèutic" dels medicaments, pel que no poden traslladar-se directament a la pràctica clínica.

Grups de medicaments que poden afectar la capacitat de conduir vehicles

La utilització de medicaments que alteren la funció psicomotora pot afectar la capacitat de conduir vehicles. Per això, els professionals de la salut, en prescriure, dispensar o informar sobre un tractament amb medicaments d'este grup a pacients que conduïsquen habitualment, han de considerar els possibles efectes.

En alguns estudis epidemiològics s'ha mostrat l'existència d'una associació entre la utilització de medicaments psicòtrops i el risc de tindre un accident de trànsit. Existixen també dades sobre l'ús de medicaments psicòtrops per persones que han tingut accidents de trànsit.

Però, no sols els medicaments psicòtrops produïxen efectes que poden alterar la capacitat per a conduir vehicles. Molts altres medicaments presenten també efectes secundaris a nivell del sistema nerviós central i, per tant, caldrà tindre'ls en consideració. A més, els medicaments poden produir altres tipus d'efectes secundaris que afecten també la capacitat de conducció.

Efectes dels medicaments que poden afectar a capacitat per a conduir vehicles

- *Efecte sedant.*
Somnolència, disminució de l'estat d'alerta, augment del temps de reacció.
- *Efectes anticolinèrgics*
Somnolència, cefalea, vertigen, visió borrosa.
- *Efectes estimulants.*
Espasmes musculars, vertigen, insomni, nerviosisme, irritabilitat, tremolor, taquicàrdia.
- *Efectes neuropsiquiàtrics.*
Ansietat, confusió, depressió, al·lucinacions, psicosi, alteracions del comportament.
- *Efectes extrapiramidals i d'incoordinació psicomotora.*
Espasmes musculars, agitació, convulsions, incoordinació motora.
- *Efectes cardiovasculars.*
Arrítmies, hipotensió.
- *Efectes metabòlics.*
Hipoglucèmia.
- *Efectes auditius.*
Brunzits, acúfens, hipoacúsia.
- *Efectes oftamològics.*
Visió borrosa, trastorns d'acomodació.

Taula 1. Medicaments que poden afectar la capacitat per a conduir vehicles

Medicaments	Efectes que poden afectar a la capacitat per a conduir	Observacions
Analgèsics opiàcics (Buprenorfina, Fentanilo, Morfina, Pentazocina, etc.)	Somnolència, sedació, confusió, vertigen, eufòria, etc.	S'aconsella no conduir vehicles mentre dure el tractament.
Antidepressius (+Amitriptilina, +Clomipramina, +Doxepina, +Mianserina +Trazodona, +Trimipramina -Imipramina, -Maprotilina, -Nortriptilina, etc.)	Somnolència, visió borrosa, hipotensió ortostàtica (+) Major sedació (-) Menor sedació.	No s'aconsella conduir fins que es valore la influència dels efectes secundaris en esta activitat. Els antidepressius inhibidors de la recaptació de serotonina (Fluoxetina, Paroxetina, Sertralina, Fluvoxamina, Citalopram) pareixen afectar en menor grau la capacitat per a conduir.
Antidiabètics (Sulfonilurees, Insulina, etc.)	Hipoglucèmia.	Els pacients diabètics no han de conduir si no estan ben controlats.
Antiepilèptics* (Carbamazepina, Clonazepam, Etosuximida, Fenitoïna, Gabapentina, Lamotrigina, Levetiracetam, Topiramato, Valproato, Vigabatrina, etc.)	Somnolència, mareig, trastorns de la visió, atàxia, disminució capacitat psicomotora.	No s'aconsella conduir si l'epilèpsia no està controlada. El pacient ha de conèixer els efectes secundaris dels medicaments utilitzats en el tractament.

Medicaments	Efectes que poden afectar a la capacitat per a conduir	Observacions
Antihistamínic H₁** (Primera generació: Dimenhidrinat, Bromfeniramina, Clorfeniramina, Cinnarizina, Difenhidramina, Hidroxizina, Prometazina, etc.)	Sedació, somnolència, alteracions psicomotores, visió borrosa.	No s'aconsella conduir quan s'està en tractament amb antihistamínic de primera generació. Els de segona (Ebastina, Fexofenadina, Loratadina, Desloratadina, etc.) tenen menor risc però no n'estan exempts. Atés que hi ha variacions en la resposta individual, cal advertir el pacient d'això.
Antiinflamatori no esteroïdes (AINE) (Indometacina, Ketorolac, Naproxén)	Mareig, somnolència.	L'ús d'AINE no representa en general risc per a la conducció, ja que per a la majoria d'ells els efectes a nivell del SNC són poc freqüents.
Antitussígens opiacis** (Codeïna, Dihidrocodeïna, etc.)	Efectes semblants a analgèsics opiacis però menys intensos i freqüents.	El pacient ha de conèixer els efectes adversos i tindre especial precaució en la conducció. El Dextrometorfan i la Folcodina pareixen tindre menys efectes secundaris.
Benzodiazepines (Clorazepat, Clordiazepòxid, Diazepam, Flunitrazepam, Flurazepam, etc.)	Somnolència, sedació, debilitat muscular, atàxia, augment del temps de reacció. Els efectes sobre la capacitat de conduir varien segons les característiques farmacocinètiques de les distintes benzodiazepines.	La majoria de les benzodiazepines disminueix la capacitat per a la conducció. Els pacients han de ser informats d'això i no conduir si presenten somnolència. Com a hipnòtics es recomanen les de vida mitjana intermèdia: Lormetazepam, Loprazolam.

Medicaments	Efectes que poden afectar a la capacitat per a conduir	Observacions
Betablocadors (Metoprolol, Oxprenolol, Propranolol, etc.)	Vertigen, fatiga, somnolència, disminució concentració.	L'ús de betablocadors no sol presentar risc per a la conducció. Pareix que els hidrosolubles produeixen menys efectes secundaris pel que fa al SNC (Atenolol, Carteolol, Nadolol, Sotalol). Es recomana especial precaució amb els betablocadors per a ús oftàlmic.
Bupropió	Insomni, tremolor, mareig, alteració de la concentració.	El Bupropió està autoritzat en el nostre país per al tractament del tabaquisme. El pacient ha de conèixer els efectes adversos i tindre especial precaució en la conducció.
Estimulants centrals (Metilfenidat, Modafinil)	Insomni, excitació, eufòria, nerviosisme.	El pacient ha de conèixer els efectes adversos i tindre especial precaució en la conducció.
Neurolèptics (Clorpromazina, Levomepromazina, Haloperidol, Loxapina, etc.)	Somnolència, sedació, confusió, apatia, agitació, alteracions visuals, símptomes extrapiramidals.	No s'aconsella conduir a l'inici del tractament i quan es modifique la posologia, fins que es desenvolupe tolerància als efectes secundaris que alteren les habilitats per a conduir. Els antipsicòtics atípics (Clozapina, Olanzapina, Risperidona) produeixen menys efectes extrapiramidals a la dosi usual; els efectes sedants, igual que amb la resta d'antipsicòtics, varien en funció del principi actiu i la susceptibilitat individual.

Medicaments	Efectes que poden afectar a la capacitat per a conduir	Observacions
Altres hipnòtics i ansiolítics (Buspirona, Zalepló, Zolpidem, Zopiclona)	Somnolència, mareig, disminució concentració.	El pacient ha de conèixer els efectes adversos i tindre especial precaució en la conducció.
Relaxants musculars (Carisoprodol, Metocarbamol)	Somnolència, mareig, vertigen, atàxia.	El pacient ha de conèixer els efectes adversos i tindre especial precaució en la conducció.

* El RD 772/1997 de 30 de maig, BOE núm. 135 de juny de 1997, pel qual s'aprova el reglament general de conductors estableix els criteris d'aptitud per a obtenir o prorrogar permís o llicència de conducció als pacients amb epilèpsia.

** Alguns d'estos principis actius es troben sovint en preparats, sols o en associació amb altres productes, que s'empren com a automedicació.

La taula 1 recull una sèrie de medicaments la utilització dels quals pot afectar la capacitat per a conduir vehicles. La relació de principis actius que conté no és exhaustiva i s'ha procurat incloure únicament els que corresponen a medicaments autoritzats en el nostre país. Així mateix, pel que fa als efectes que poden alterar la capacitat de conduir, s'han seleccionat els que s'han considerat amb una possible major influència. No obstant això, en la seua valoració cal considerar que es presenten amb distinta freqüència i intensitat i que, d'altra banda, hi ha una important variació interindividual quant a la manifestació. Finalment, el coneixement sobre els possibles efectes dels medicaments en la capacitat de conduir pot modificar-se amb el temps, per la qual cosa l'ús de la informació recollida en esta taula és orientatiu.

Interaccions dels medicaments amb l'alcohol

Els medicaments poden interaccionar entre si i també amb altres substàncies com és el cas de l'alcohol (etanol o alcohol etílic) produint efectes que alteren la capacitat per a conduir vehicles.

La interacció amb l'alcohol es produïx en general com a conseqüència de la ingesta de begudes alcohòliques quan s'està en tractament amb medicaments que presenten efectes depressors sobre el sistema nerviós central (SNC). D'esta forma, els efectes de nivells d'alcohol en sang que es troben dins del rang legalment acceptat poden, en presència de medicaments depressors del SNC, ser equivalents als produïts per nivells d'alcohol en el límit superior o per damunt d'ell, pel que fa a la disminució de la capacitat per a conduir.

D'altra banda, l'alcohol també pot interaccionar amb els medicaments i produir una modificació del seu efecte terapèutic (augment de l'efecte hipotensor de determinats antihipertensius).

Finalment, la interacció de l'alcohol amb determinats medicaments pot originar reaccions tipus disulfiram (taquicàrdia, dificultat respiratòria, mareig, hipotensió, vòmits, etc.). La taula 2 recull una relació d'interaccions entre medicaments i alcohol.

Taula 2. Interaccions de medicaments amb alcohol

Medicament	Interacció amb l'alcohol
Analgèsics opiàcis	Augment efectes sedants i hipotensors dels analgèsics opiàcis
Antibiòtics	Reaccions tipus disulfiram amb Cefamandol, Metronidazol
Antidepressius	Augment efectes sedants dels antidepressius tricíclics i relacionats. Els efectes de l'alcohol es veuen augmentats pels antidepressius inhibidors selectius de la recaptació de serotonina (ISRS)
Antidiabètics orals	Augment efecte hipogluceçant
Antiepilèptics	Augment efectes secundaris a nivell del SNC
Antihipertensius	Augment de l'efecte hipotensor dels inhibidors de l'enzim convertidor de l'angiotensina, (IECA), antagonistes angiotensina II (ARA II), betablocadors, antagonistes del calci
Antihistamínics	Augment efectes sedants
Ansiolítics i hipnòtics	Augment efectes sedants
Antipsicòtics	Augment efectes sedants
Relaxants musculars	Augment efectes sedants

L'alcohol com a excipient dels medicaments

Alguns medicaments poden portar en la seua composició com a **excipient alcohol (alcohol etílic o etanol)**. És important conèixer este aspecte perquè els efectes depressors de determinats medicaments poden potenciar-se per l'alcohol.

El professional de la salut pot consultar esta informació en la fitxa tècnica del medicament. L'apartat 6.1 ("Relació d'excipients") inclou tots els excipients que conté el medicament i l'apartat 4.4 ("Advertències i precaucions") recull les advertències relacionades amb els excipients.

Si un medicament porta etanol com a excipient, el prospecte contindrà la informació següent:

- **Si la Dosi màxima diària aportada està entre 0,05-3 g:**

"Este medicament conté % d'etanol en volum final... Cada unitat de dosificació conté x g d'etanol, cosa que pot ser causa de risc en xiquets, dones embarassades i pacients amb malaltia hepàtica, alcoholisme, epilèpsia, danys o lesions cerebrals. Pot modificar o potenciar l'efecte d'altres medicaments"

- Si la **Dosi màxima diària és major de 3 g:**

"Este medicament conté % d'etanol en volum final.

Cada unitat de dosificació conté x g d'etanol.

PRECAUCIÓ, no ha d'administrar-se a xiquets, embarassades i pacients amb malaltia hepàtica, epilèpsia, alcoholisme o danys o lesions cerebrals. Pot modificar o potenciar l'efecte d'altres medicaments. Pot disminuir la capacitat de reacció, per tant s'aconsella precaució a l'hora de conduir i manejar maquinària perillosa".

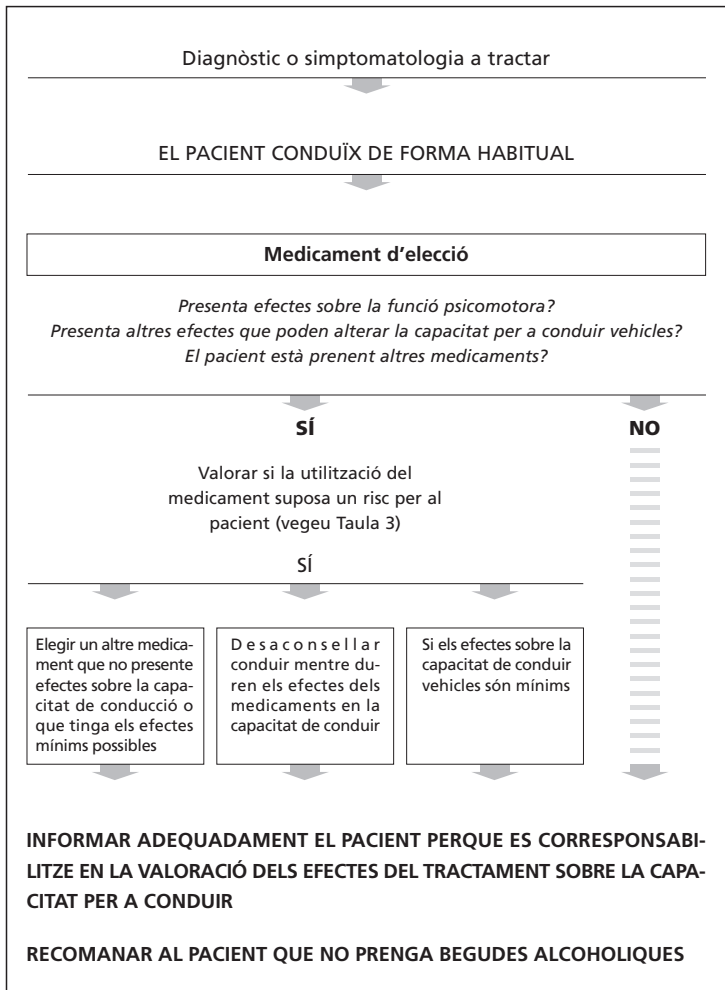
Els professionals de la salut i els conductors que han de prendre medicaments

La utilització de medicaments en persones que conduïxen habitualment ha de considerar-se amb especial precaució amb l'objectiu d'usar sempre el producte amb el menor risc d'afectar la capacitat per a conduir vehicles i que el pacient siga conscient dels possibles efectes secundaris dels medicaments, a fi de reconèixer-los i evitar conductes que incrementen el risc de sofrir un accident de trànsit.

La figura 1 recull un esquema general de les consideracions que cal tindre en compte quan els pacients conductors hagen de prendre medicaments.

Abans d'instaurar un tractament, els professionals de la salut han de considerar els medicaments que el pacient prenga com a **automedicació** a fi de valorar la **possibilitat d'interacció** amb altres medicaments. Així mateix, cal saber si el pacient pren altres productes com ara plantes medicinals i preparats de parafarmàcia que també podrien interaccionar amb el tractament instaurat.

Figura 1. Consideracions per a la utilització de medicaments en pacients conductors



Informació general per a pacients conductors en tractament amb medicaments

1. ALCOHOL

Evitar la ingesta d'alcohol si s'ha de conduir i especialment mentre dure el tractament amb medicaments.

Explicar el risc d'interacció, bé per augment dels efectes del medicament en la capacitat per a conduir o bé per augment de l'efecte de l'alcohol.

L'alcohol pot trobar-se també com a excipient en alguns medicaments, per la qual cosa cal valorar esta possibilitat. Per a això, s'ha de recomanar la revisió dels prospectes dels medicaments on es recullen tots els excipients que contenen.

2. MEDICAMENTS

Signes que indiquen una disminució de la capacitat per a conduir

Si no poden utilitzar-se medicaments que no afecten la capacitat de conduir o que ho facen de forma mínima o bé en començar un tractament que pugua afectar la capacitat per a conduir, cal informar el pacient perquè siga capaç de reconèixer signes

que impliquen una disminució de la seua capacitat per a conduir. En el cas que se'n presenten ha de parar el vehicle i esperar que desapareguen. Entre estos signes es troben:

- Visió borrosa
- Dificultat de concentració
- Dificultat per a mantindre's despert
- Sorpresa davant de successos que es produïxen normalment al conduir vehicles
- No recordar com s'ha arribat a una destinació
- Dificultat per a mantindre la conducció en el carril corresponent

Interaccions

Evitar en la mesura de les possibilitats el tractament amb diversos medicaments ja que amb això s'augmenta la possibilitat d'interaccions.

En el cas que s'hagen d'usar diversos medicaments confirmar que, a més que no alteren la capacitat de conduir de forma individual, no es produïxen interaccions que puguen afectar la capacitat per a conduir vehicles.

Automedicació

Informar el pacient perquè l'automedicació siga responsable: només han d'usar-se per automedicació certs medicaments per al tractament de símptomes menors i prèviament cal confirmar si poden afectar la capacitat de conduir vehicles.

On buscar informació sobre possibles efectes dels medicaments en la capacitat de conduir

La informació oficial aprovada pel Ministeri de Sanitat i Consum quan s'autoritza un determinat medicament en el nostre país és:

1. Fitxa tècnica del medicament

Va dirigida al professional sanitari i resumix la informació científica del medicament.

2. Prospecte dels medicaments

És la informació que acompanya el medicament i que va dirigida al pacient.

La Llei 25/90, de 20 de desembre, del Medicament, BOE núm. 306 de 22 de desembre de 1990, estableix en el capítol segon com a requisit per a l'autorització de les especialitats farmacèutiques, a més de les garanties de qualitat, seguretat i eficàcia, el de la correcta identificació i informació. La informació que acompanya els medicaments és el prospecte i fitxa tècnica.

Fitxa tècnica

En el RD 767/1993, de 21 de maig, BOE núm. 157, de 2 de juliol de 1993, pel qual es regula l'avaluació, autorització, registre i condicions de dispensació d'especialitats farmacèutiques i altres medicaments d'ús humà fabricats industrialment, s'establix la **informació** que ha de figurar en la **fitxa tècnica**. L'apartat **4.7 recull els efectes sobre la capacitat per a conduir vehicles i utilitzar maquinària**.

Els laboratoris farmacèutics han de facilitar la fitxa tècnica als professionals sanitaris perquè estos puguen consultar qualsevol aspecte sobre la informació tècnica aprovada pel Ministeri de Sanitat i Consum. Les fitxes tècniques dels medicaments es poden consultar també en la pàgina *web* del Ministeri de Sanitat i Consum: **<http://sinaem.agemed.es:83/presentacion/principal.asp>**, encara que de moment no estan disponibles totes les fitxes tècniques dels medicaments autoritzats en el nostre país.

Prospecte

El RD 2236/1993 de 17 de desembre, BOE núm. 42, de 12 de febrer de 1994, el qual trasllada la Directiva del Consell 92/27/CEE, regula l'etiquetatge i el prospecte dels medicaments d'ús humà. El prospecte és la informació escrita que acompanya el medicament i que va dirigida al consumidor o usuari. Este RD estableix els **epígrafs** que han de figurar en el **prospecte dels medicaments**, i indica que l'apartat **d'advertències ha de recollir un subepígraf en relació als efectes sobre la capacitat de conducció**.

El pacient ha de consultar la informació que ve en el prospecte, entre altres aspectes, per a conèixer si pot afectar les seues fun-

cions psicomotores i si és potencialment perillós que conduísca mentre està en tractament.

Altres fonts d'informació

A més d'esta informació oficial que s'aprova quan es registra un medicament en el nostre país, hi ha altres fonts que el professional sanitari pot consultar per a informar el pacient quan li prescriu un medicament o ben quan li'l dispensa. Entre elles estan:

■ ***Catàleg d'Especialitats Farmacèutiques del Consell General de Col·legis de Farmacèutics.*** *Les característiques d'esta publicació són:*

- *Periodicitat anual*
- *Recull tots els medicaments registrats a Espanya*
- *Informació agrupada per principi actiu*
- *No es correspon en general amb la fitxa tècnica*
- *Accés a través d'Internet: **www.portalfarma.com***

■ ***Vademècum Internacional***

- *Periodicitat anual*
- *No recull tots els medicaments registrats a Espanya*
- *Monografies d'especialitats farmacèutiques, algunes d'elles revisades per la Direcció General de Farmàcia i Productes Sanitaris*
- *Accés a través d'Internet: **www.medicom.es***

■ **Altres**

Altres manuals que en determinats casos ha de consultar el professional sanitari són textos sobre efectes secundaris de medicaments, d'interaccions, textos de farmacologia, etc.: ***Meyler's side effects of drugs, Stockley IH Drug Interactions, Martindale- The complete drug reference, Drug Facts and Comparisons***, etc.

Finalment, a la Comunitat Valenciana, tant el Centre Autonòmic Valencià d'Informació de Medicaments (**CAVIME**, telèfon 96 3868220/21, cavime_cen@gva.es) com els **Servicis Farmacèutics d'Àrea** poden contribuir a facilitar informació sobre els efectes dels tractaments farmacològics en la capacitat per a conduir vehicles.

Bibliografia

1. Anònim. Influencia de los medicamentos sobre la conducción de vehículos. *Boletín Terapéutico Andaluz* 2000;16:13-15.
2. Barbone F, McMahon AD, Davey PG et al. Association of road-traffic accidents with benzodiazepine use. *Lancet* 1998; 352: 1331-6
3. Anònim. Medicamentos y conducción. En: *Cómo ayudar a prevenir lesiones por accidentes de tráfico*. PAPAS, SEMFYC, Direcció General de Salut Pública i Consum, Ministeri de Sanitat i Consum, 2000.
4. International Council on Alcohol, Drugs and Traffic Safety (ICADTS). *Prescribing and dispensing guidelines for medicinal drugs affecting driving performance*. 2001.
5. Medicamentos y conducción de vehículos. Del Río Gracia MC. En: *Manual sobre aspectos médicos relacionados con la capacidad de conducción de vehículos*. Direcció General de Trànsit. Ministeri de l'Interior. Ed. Doyma, 2001.
6. Del Río Gracia MC, Álvarez González FJ y González Luque JC. *Guía de prescripción farmacológica y seguridad vial*. Direcció General de Trànsit. Ministeri de l'Interior, 2001.
7. *Drug Facts and Comparisons 2003*. Facts and Comparisons, St. Louis, 2003.
8. British Medical Association and Royal Pharmaceutical Society of Great Britain. *British National Formulary* núm. 46, setembre 2003.
9. Sweetman SC. *Martindale, The complete drug reference*. Pharmaceutical Press. 33a ed, Londres 2002.
10. Consejo General de Colegios Oficiales de Farmacéuticos. *Catálogo de Especialidades Farmacéuticas 2003*. Madrid.
11. Dukes MNG ed. *Meyler's side effects of drugs*. 14a edició, Elsevier, Amsterdam 2000.

12. Stockley IH. Drug interactions. Pharmaceutical Press, 6a ed. Londres, 2002.
13. Llei 25/1990 de 20 de desembre, del Medicament. BOE núm. 306, de 22 de desembre de 1990.
14. Beléndez Gutiérrez E. Aspectos normativos sobre fármacos y conducción de vehículos: visión del Ministerio de Sanidad y Consumo. En: Fármacos y conducción de vehículos. Álvarez FJ. Monografías Dr. Esteve núm. 19, 1996: 89-91.
15. Reial Decret 2236/1993, de 17 de desembre, del Ministeri de Sanitat i Consum, pel qual es regula l'etiquetatge i el prospecte dels medicaments d'ús humà. BOE núm. 42, de 12 de febrer de 1994.
16. Reial Decret 767/1993, de 21 de maig, del Ministeri de Sanitat i Consum, pel qual es regula l'avaluació, autorització, registre i condicions de dispensació d'especialitats farmacèutiques i altres medicaments d'ús humà fabricats industrialment. BOE núm. 157, de 2 de julio de 1993.
17. Circular núm. 29/1994, de 15 de desembre, de la Direcció General de Farmàcia i Productes Sanitaris. Instruccions per a la formalització del Reial Decret 2263/1993.
18. Circular 16/98, de 23 de juliol, de la Direcció General de Farmàcia i Productes Sanitaris. Reglamentació sobre excipients.



GENERALITAT
VALENCIANA

CONSELLERIA DE SANITAT

Disseny gràfic: Xusa Beltrán

Impressió: La Imprenta, Comunicació Gràfica, S.L.

Dep. Legal: V- 2715-2004

ISBN 84-482-3731-5



9 788448 237318